

Література:

1. Звіт про виконання дохідної частини бюджету м. Тернополя за 2014-2016 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rada.te.ua/normativnie-dokument/byudget_mista_ternop/52329.html.
2. Кириленко О. П. Фінансове забезпечення об'єднаних територіальних громад: стан, проблеми та шляхи їх вирішення / О. П. Кириленко, В. М. Русін // Сектори економіки в процесі реалізації державної регіональної політики : Дванадцяті регіональні та муніципальні читання : зб. матеріалів доп. міжнар. наук.-практ. конф. – Тернопіль : СМП «Тайп», 2017. – С. 55-58.
3. Розвиток бюджетного процесу в умовах економічних перетворень: моногр. / С. І. Юрій, В. Г. Дем'янишин, О. П. Кириленко [та ін.]; за ред. С. І. Юрія, В. Г. Дем'янишина. – К.: Кондор, 2012. – 376 с
4. Руденко Я. П. Місцеві бюджети як фінансова база місцевого самоврядування / Я. П. Руденко // Економічні науки. - 2013. - № 4. - С. 399-414.
5. Русін В. Реформування адміністративно-територіального устрою в контексті зміцнення фінансових основ місцевого самоврядування / Віктор Русін // Вісник Тернопільського національного економічного університету. – 2013. – Вип. 4. – С. 53–62.

Бліндер Іванна

ст. гр. ФМ-12

Тернопільський національний економічний університет

iwannablinder@yandex.ua

Науковий керівник – к.е.н., доцент Лободіна З. М.

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ СУТНОСТІ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ

В бюджетній системі кожної держави провідне місце займають місцеві бюджети, роль і значення яких безпосередньо зумовлені типом економічної системи, обраними цілями та пріоритетами суспільного розвитку. Основними домінантами складної і багатопланової ролі місцевих бюджетів, як зазначає О. Кириленко, є те, що вони виступають: вагомим чинником економічного розвитку і фінансової стабільності, інструментом макроекономічного регулювання; важелем здійснення перерозподільчих процесів; фінансовою базою місцевого самоврядування; інструментом реалізації державної регіональної політики; планами формування і використання фінансових ресурсів територіальних утворень; основним важелем проведення фінансового вирівнювання; головним джерелом фінансових ресурсів для утримання і розвитку місцевого господарства, вирішення місцевих проблем; з їх допомогою проходить

реалізація перспективних цілей національного розвитку і загальнодержавних програм, проводиться фінансування державних видатків; місцевим бюджетам належить важлива роль у забезпеченні конституційних гарантій, вирішенні соціальних проблем, піднесенні добробуту населення [4, с. 391].

В економічній літературі відсутні єдині підходи до трактування сутності місцевих бюджетів, теоретичні положення у багатьох випадках не стикуються з практикою, що негативно відображається на ефективності функціонування бюджетної системи.

Законодавче визначення поняття «місцевий бюджет» вперше було введено Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21 травня 1997 р., у ст. 1 якого вказано, «що бюджет місцевого самоврядування (місцевий бюджет) – це план утворення і використання фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення функцій та повноважень місцевого самоврядування» [3]. У частині 1 ст. 2 Бюджетного кодексу України самого визначення поняття «місцевий бюджет» не наводиться, хоча перераховується склад місцевих бюджетів.

Вітчизняні вчені трактують сутність місцевих бюджетів по-різному. Так, на думку О. Василика та О. Романенко сутність місцевих бюджетів слід розглядати: 1) як організаційну форму мобілізації частини фінансових ресурсів у розпорядження місцевих органів самоврядування; 2) як систему фінансових відносин, що складаються між місцевими та державним бюджетом, а також усередині сукупності місцевих бюджетів [1, с. 181; 7, с. 189]. До такої ж думки схиляється й В. Венгер та додає, що «як організаційна форма місцеві бюджети – це балансові розрахунки, які відповідають вимогам складання балансів» [2, с. 220].

В. Кравченко вважає, що місцеві бюджети, які використовуються для регулювання соціально-економічних і фінансово-правових завдань певної території, слід розглядати в трьох аспектах. По-перше, це правовий акт, згідно з яким виконавчі органи влади отримують легітимне право на розпорядження певними фондами грошових ресурсів. По-друге, це план доходів і видатків відповідного місцевого органу влади чи самоврядування. По-третє, це економічна категорія, оскільки бюджет є закономірним атрибутом будь-якої самостійної територіальної одиниці, наділеної відповідним правовим статусом [5, с. 118].

М. І. Кульчицький пропонує розглядати місцевий бюджет як «систему формування, розподілу та використання фінансових ресурсів для забезпечення місцевими органами влади покладених на них функцій і завдань, як власних, так і делегованих» [6, с. 99].

На наш погляд, при визначенні дефініції «місцевий бюджет» необхідно передусім відобразити її найважливіші сторони: сутність, форму, матеріальний зміст.

Розглядаючи місцевий бюджет як економічну категорію, під ним розуміємо систему економічних відносин, які виникають між органами місцевого самоврядування, з одного боку, юридичними і фізичними особами, з іншого, між місцевими та державними органами виконавчої влади, а також між органами місцевого самоврядування різних рівнів з приводу формування та використання централізованого фонду фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування в процесі розподілу і перерозподілу ВВП для задоволення різнобічних соціально-культурних, комунально-побутових, інших потреб членів суспільства та регулювання соціально-економічних і фінансово-правових процесів на певній території.

Місцевий бюджет як фінансовий план – це організаційна форма мобілізації фінансових ресурсів і здійснення витрат органами місцевого самоврядування, тобто це результат свідомої діяльності людей, оскільки формування та використання місцевих бюджетів здійснюється на підставі рішень органів місцевого самоврядування. Таким чином, місцевий бюджет – це правовий акт (документ), у якому подається розпис його доходів, видатків, кредитування та фінансування на бюджетний період. Тобто, за своєю формою місцевий бюджет – це основний фінансовий план органів місцевого самоврядування. Цей висновок підтверджується і статтею 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

За матеріальним змістом місцевий бюджет – це централізований фонд фінансових ресурсів органів місцевого самоврядування, які мобілізуються, розподіляються і використовуються для виконання покладених на них функцій і завдань, передбачених Конституцією та Бюджетним кодексом України.

Література:

1. Василик О. Д. Теорія фінансів: підручник / Василик О. Д. – К.: НІОС. – 2000. – 416 с.
2. Венгер В. В. Фінанси: навчальний посібник / Венгер В. В. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 432 с.
3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» № 280/97–ВР від 21.05.1997 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.
4. Кириленко О. П. Місцеві бюджети в умовах ринкової трансформації / О. П. Кириленко // Науковий вісник ВДУ ім. Л. Українки. – 2002. – № 2. – С. 391–395.
5. Кравченко В. І. Місцеві фінанси України: навчальний посібник / Кравченко В. І. – К.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – 487 с.
6. Кульчицький М. І. Місцеві бюджети і механізм їх формування / М. І. Кульчицький // Фінанси України. – 2001. – № 9. – С. 99.
7. Романенко О. Р. Фінанси: підручник / Романенко О. Р. – К.: Центр навчальної літератури, 2003. – 312 с.